

Özgecilik (Altruism) Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Özgecilik (Altruism) Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=28825>

Özet

Bu çalışmada, Ümmet, Ekşi ve Otrar tarafından 2013 yılında geliştirilen Özgeçilik (Altruism) Ölçeği'ni tanıtmaktadır. Ölçek, bireylerdeki özgeçilik eğilimlerini çok boyutlu bir yaklaşımla ölçmek amacıyla tasarlanmıştır. 38 maddelik bir öz-bildirim araçtır. Yapılan psikometrik değerlendirmeler sonucunda, ölçeğin 7 alt boyutta toplandı ve yüksek düzeyde geçerlik ile güvenilirlik özelliklerine sahip olduğu belirlenmiştir. Ölçek, 5'li Likert tipi bir derecelendirme sistemi kullanmaktadır.

Ölçeğin geliştirme süreci, faktör analizi ve korelasyon analizleri gibi çeşitli istatistiksel yöntemlerle desteklenmiştir. Elde edilen bulgular, ölçeğin farklı özgeçilik biçimlerini kapsayan sağlam bir yapıya sahip olduğunu ve psikolojik araştırmalarda kullanılabilecek güvenilir bir araç olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Özgeçilik, Altruizm, Psikolojik Ölçek, Ölçek Geliştirme, Geçerlik, Güvenirlik, Faktör Analizi, Likert Ölçeği.

Yazarlar

Durmuş Ümmet, Hakan Ekşi, Mehmet Otrar. Sorumlu Yazar: **Durmuş Ümmet**

Amaç

Özgeçilik (Altruism) Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin özgeçilik düzeylerini ve özgeçilik davranışlarının farklı boyutlarını geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçmektir. Bu ölçek, alanyazındaki özgeçilik çalışmalarına katkı sağlamak ve araştırmacılara bu karmaşık yapıyı incelemek için sağlam bir araç sunmak üzere geliştirilmiştir.

Ölçek, özgeçiliğin tek boyutlu bir kavram olmaktan ziyade, farklı bağlamlarda ve farklı motivasyonlarla ortaya çıkan çeşitli davranışları kapsadığını varsayarak, bu farklı boyutları ayrıştırmayı ve ölçmeyi hedeflemektedir. Böylece, özgeçilik araştırmalarında daha detaylı ve nüanslı analizlere olanak tanımaktadır.

Yapı

Özgeçilik, sosyal psikolojide bağlamların iyiliği için fedakarlık yapmayı içeren, çoğu zaman kişisel bir maliyetle bağlamlara fayda sağlayan davranışları ifade eden temel bir kavramdır. Özgeçilik (Altruism) Ölçeği, bu karmaşık yapıyı yedi farklı alt boyut aracılığıyla ilevselleştirerek ölçmektedir. Bu alt boyutlar, özgeçiliğin çok yönlü doğasını yansıtan geniş bir

prososyal eylemler yelpazesini kapsamaktadır.

Ölçek, özgeçilinin sadece genel bir eðilimden ibaret olmadığını, aynı zamanda gönüllü faaliyetlere katılmadan maddi yardıma, travmatik durumlarda yardımdan yakınlık duygusundan kaynaklanan yardıma kadar uzanan spesifik davranışsal ifadeleri olduğunu vurgulamaktadır. Bu detaylı yapı, araştırmacılara bireylerin özgeçilik profillerini daha derinlemesine anlama imkanı sunmaktadır.

Geçerlik

Ölçeğin yapısal geçerliliği, temel olarak faktör analizi ile değerlendirilmiştir. Bu analiz sonucunda, 38 maddelik ölçeğin, gönüllü faaliyetlere katılmadan, maddi yardım, travmatik durumlarda yardım, yaşı/hastalara yardım, fiziksel güce dayalı yardım, eğitim sürecinde yardım ve yakınlık duygusundan kaynaklanan yardım olmak üzere 7 alt boyutta toplandığı görülmüştür. Bu faktör yapısı, ölçeğin teorik olarak beklenen özgeçilik boyutları tarafından bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir.

Ayrıca, ölçeğin alt boyutları arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi uygulanmıştır. Analiz sonuçları, ölçeğin tüm alt boyutları arasında pozitif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler olduğunu ortaya koymuştur. Bu durum, ölçek maddelerinin ve alt boyutlarının birbirini destekler nitelikte olduğunu, dolayısıyla ölçeğin içsel tutarlılığını ve yapısal bütünlüğünü güçlendirdiğini kanıtlamaktadır.

Güvenirlik

Özgeçilik (Altruism) Ölçeği'nin güvenirliği, psikometride yaygın olarak kabul görmüş çeşitli istatistiksel yöntemler kullanılarak kapsamlı bir şekilde incelenmiştir. Bu analizler, ölçeğin ölçtüğü yapıyı tutarlı bir şekilde ölçme yeteneğini de değerlendirmeyi amaçlamıştır. Güvenirlik analizlerinde Cronbach Alpha, Guttman ve Spearman Brown katsayıları hesaplanmıştır.

Elde edilen güvenilirlik katsayıları, ölçeğin yüksek düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir. Ölçeğin bütün olarak Cronbach Alpha değeri ,931 olarak bulunmuştur; bu değer, ölçeğin iç tutarlılığını mükemmel düzeyde olduğunu işaret etmektedir. Benzer şekilde, Guttman değeri ,892 ve Spearman Brown değeri de ,892 olarak hesaplanmıştır. Bu yüksek güvenilirlik değerleri, Özgeçilik (Altruism) Ölçeği'nin bireylerin özgeçilik eğilimlerini kararlı ve tutarlı bir şekilde ölçebileceğini güçlü bir şekilde desteklemektedir.

Faktör Analizi

Özgeçilik (Altruism) Ölçeği'nin yapısal geçerliliğini ve altında yatan boyutları belirlemek amacıyla açıklayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Bu analiz, başlangıçta çok sayıda madde içeren

ölçeğin, özgeçilik kavramının farklı yönlerini temsil eden daha az sayıda, anlamlı alt boyutta nasıl gruplandırıldığı ortaya koymuştur.

Yapılan faktör analizi sonucunda, 38 maddelik ölçeğin son halinde 7 farklı alt boyutta toplandı belirlenmiştir. Bu alt boyutlar ve içerdikleri madde sayıları şunlardır: Gönüllü Faaliyetlere Katılım (7 madde), Maddi Yardım (6 madde), Travmatik Durumlarda Yapılan Yardım (6 madde), Yaşlı/Hastalara Yapılan Yardım (4 madde), Fiziksel Güce Dayalı Yardım (5 madde), Eğitim Sürecinde Yardım (5 madde) ve Yakınlık Duygusundan Kaynaklanan Yardım (5 madde). Bu faktör yapısı, ölçeğin özgeçiliği çok boyutlu bir perspektiften ele aldığını ve bu boyutların her birini ayrı ayrı ölçebilme kapasitesine sahip olduğunu göstermektedir.

Enstrüman

Test Türü: Geliştirme

Format: Özgeçilik (Altruizm) Ölçeği, toplam 38 maddeden oluşmaktadır. Bireylerin her bir maddeye verdikleri yanıtlar, 5'li Likert tipi bir derecelendirme ölçeği kullanılarak toplanır. Yanıt seçenekleri "1=Hiç katılmıyorum" ile "5=Tamamen katılıyorum" arasında değişmektedir, bu da katılımcıların maddelere ne ölçüde katıldıklarını belirtmelerine olanak tanır.

Mevcut Diller: Ölçek, Türkçe olarak geliştirilmiştir ve sunulmuştur.

Popülasyon Grubu: Ölçek, genel popülasyonda (yetkinler) kullanılmak üzere geliştirilmiştir. Çalışmada spesifik bir popülasyon grubu (örn. öğrenciler, belirli meslek grupları) belirtilmemiştir, bu da geniş bir kitleye hitap ettiğini düşündürmektedir.

Yaş Grubu: Ölçek, yetkin bireyler için tasarlanmıştır. Geliştirme çalışmasında belirli bir yaş aralığı detaylandırılmamıştır, ancak yetkinlik dönemindeki bireylerin özgeçilik davranışlarını ölçmeye odaklanmıştır.

Popülasyon Detayları: Ölçeğin geliştirildiği örneklem hakkında detaylı demografik bilgiler (örn. cinsiyet dağılımı, eğitim düzeyi, sosyoekonomik durum) orijinal kaynakta açıkça belirtilmemiştir. Ancak, özgeçilik davranışlarının ölçtüğü göz önüne alındığında, çeşitli sosyal ve kültürel bağlamlardan bireyleri içerebilecek geniş bir yelpazede katılımcılarla çalışıldığını varsayılabilir.

Test Metodolojisi: Ölçek, katılımcıların kendi özgeçilik eğilimleri ve davranışları hakkında beyanlarını içeren bir öz-bildirim ölçeği olarak uygulanmaktadır. Maddeler, bireylerin kendi deneyim ve tutumlarını 5'li Likert ölçeği üzerinden değerlendirmelerini gerektirmektedir. Bu metodoloji, bireylerin içsel durumları ve dışarı vurulan davranışları hakkında doğrudan bilgi sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Özgeçilik, Altruizm, Psikolojik Ölçek, Ölçek Geliştirme, Geçerlik, Güvenirlik, Faktör Analizi, Likert Ölçeği.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Belirtilmemiştir.

Kurumsal E-posta Adresleri: dummet@marmara.edu.tr (Durmuş Ümmet)

Yazın Adresi: Belirtilmemiştir.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Özgeçilik (Altruizm) Ölçeği'nin kullanımı için izinler ve olası ücretlendirme bilgileri, orijinal kaynakta açıkça belirtilmemiştir. Ancak, ölçek akademik bir dergide yayımlandığı için, akademik ve araştırmaya amaçlı kullanımların yaygın etik kuralları ve atıf prensipleri çerçevesinde mümkün olduğu varsayılabilir. Ticari veya klinik kullanımlar için yazar Durmuş Ümmet ile belirtilen e-posta adresi aracılığıyla iletişime geçilmesi önerilir.

Test Yılı: Ölçeğin geliştirme çalışması ve yayınlama yılı **2013**'tür.

Referanslar

Ümmet, D., Ekşi, H. ve Otrar, M. (2013). Özgeçilik (Altruizm) Ölçeği geliştirme çalışması. Değerler Eğitimi Dergisi, 11(26), 301-321.

The original PDF of the scale can be downloaded here: [ozgecilik-altruizm-olcegi-toad.pdf](#)

An MS Word document version of the scale can be downloaded here: [ozgecilik-altruizm-olcegi-toad.doc](#)

Özgeçilik (Altruizm) Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

7 alt boyut ve 38 madde

Gönüllü Faaliyetlere Katılma (7): Toplumla hizmet kapsamındaki çeşitli çalışmalara gönüllü olarak katılm.

Maddi Yardım(6): Maddi yetersizliği olan kişilere para yardımda bulunurum.

Travmatik Durumlarda Yapılan Yardım(6): Yolda bir hasta ya da kazaya uğramış birini gördüğümde hemen ambulans çağırırım.

Yaşlı/Hastalara Yapılan Yardım(4): Elinde alveri torbası gibi a??r e?ya ta??yan yaşı/hasta kimselere yardım ederim.

Fiziksel Güce Dayalı Yardım(5):Yakınlarımızın ihtiyacı oldu?unda elimden gelen tamir, tadilat gibi işlerine yardımcı olurum.

Eğitim Sürecinde Yardım(5): Arkadaşlarımız okulda kurallara uymadıklarında zarar görmemeleri için onları uyarırız.

Yakınlık Duygusundan Kaynaklanan Yardım(5): Yakınlarımız sabah erken kalkmaları gerektiği zamanlarda ve eğer uyanamıyorlarsa uyandırırız.

ARABPSYCHOLOGY.COM